Euroopan unionin neuvosto

Bryssel, 12. toukokuuta 2021 (OR. en)

8570/21

Toimielinten välinen asia: 2020/0361(COD)

COMPET 332
MI 325
JAI 513
TELECOM 189
CT 62
PI 34
AUDIO 51
CONSOM 114
CODEC 659
IA 81

ILMOITUS

Lähettäjä:	Puheenjohtajavaltio/Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Neuvosto
Ed. asiak. nro:	8415/21
Kom:n asiak. nro:	14124/20 + COR 1 + ADD 1
Asia:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista (digipalvelusäädös) ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta – Tilanneselvitys

I JOHDANTO

1. Komissio toimitti 15. joulukuuta 2020 edellä mainitun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi[1]. Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklaan.

[1] Asiak. 14124/20 + COR 1 + ADD 1.

2. Asetusehdotuksella pyritään edistämään välityspalvelujen sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa asettamalla yhtenäiset säännöt turvalliselle, ennakoitavalle ja luotettavalle verkkoympäristölle, jossa perusoikeuskirjassa vahvistetut perusoikeudet suojataan tehokkaasti.

3. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi ehdotuksesta lausuntonsa 27. huhtikuuta 2021[2].

4. Euroopan parlamentin sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta ei ole vielä äänestänyt ehdotusta koskevasta mietinnöstään.

5. Eurooppa-neuvoston jäsenet kehottivat 25. maaliskuuta 2021 antamassaan julkilausumassa lainsäätäjiä vauhdittamaan digipalvelusäädöksen ja digimarkkinasäädöksen käsittelyä, jotta voidaan vahvistaa digitaalisten palvelujen sisämarkkinoita luomalla turvallisempi digitaalinen toimintaympäristö ja tasapuoliset toimintaedellytykset, jotka tukevat innovointia ja kilpailukykyä.

II KÄSITTELY NEUVOSTON VALMISTELUELIMISSÄ

6. Kilpailukyky- ja kasvutyöryhmä aloitti ehdotuksen tarkastelun 16. joulukuuta 2020 Saksan puheenjohtajakaudella ja on sen jälkeen jatkanut tarkastelua tilanneselvityksen esittämiseksi ennen Portugalin puheenjohtajakauden päättymistä.

7. Työryhmän Saksan (1 kokous) ja Portugalin puheenjohtajakausilla pitämissä 22 kokouksessa keskusteluja on käyty erityisesti yleisestä rakenteesta, soveltamisalasta ja olennaisista säännöksistä sekä tulevan asetuksen yleisestä täytäntöönpanojärjestelmästä. Nämä keskustelut ovat täydentäneet koko tekstin analysointia.

8. Ehdotuksen liitteenä olevaa vaikutustenarviointia käsiteltiin yksityiskohtaisesti kahdessa työryhmän kokouksessa 6. ja 12. tammikuuta 2021. Tarkastelu osoitti, että valtuuskunnat yleisesti ottaen tukivat ehdotuksen tavoitetta sekä komission määrittämiä menetelmiä, kriteerejä ja toimintavaihtoehtoja.

---

[2] INT/929 – EESC-2021.

9. Pysyvien edustajien komitealle (Coreper) esitettiin sen 12. toukokuuta 2021 pidetyssä kokouksessa tilanneselvitysehdotus (asiak. 8415/21), joka on tarkoitus toimittaa 27. toukokuuta 2021 pidettävään kilpailukykyneuvoston istuntoon.

III KESKEISET POLIITTISET KYSYMYKSET

10. Puheenjohtajavaltio on työryhmätasolla tähän mennessä käytyjen keskustelujen perusteella todennut, että jäsenvaltiot tukevat voimakkaasti ja yleisesti ehdotuksen tavoitetasoa, sen yleisiä tavoitteita ja tarvetta hyväksyä ehdotus nopeasti. Jäsenvaltiot ovat osallistuneet aikaa vievään ja rakentavaan keskusteluun. Tässä yhteydessä seuraavat seikat on todettu arkaluonteisimmiksi poliittisiksi ja oikeudellisiksi kysymyksiksi:

a) Täytäntöönpano ja täytäntöönpanokelpoisuus

Jäsenvaltiot ilmaisivat olevansa sitoutuneita siihen, että sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin[3] pääperiaatteet pidetään ennallaan. Tällainen on erityisesti kyseisen direktiivin 3 artiklan sisämarkkinalauseke (josta käytetään myös nimitystä alkuperämaaperiaate). Tämä on yksi keskeisistä periaatteista, joilla taataan sisämarkkinoiden moitteeton toiminta varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä. Jäsenvaltiot ovat myös ilmaisseet yleisen tukensa vastuuta koskeville säännöksille, jotka on siirretty sähköistä kaupankäyntiä koskevasta direktiivistä digipalvelusäädösehdotukseen.

Lisäksi toistettiin, että ehdotettu asetus on pantava tehokkaasti täytäntöön ja että jäsenvaltioiden, niiden toimivaltaisten viranomaisten ja komission välistä koordinointia on lisättävä. Jotkin jäsenvaltiot toivoivat kohdemaan osallistumisen lisäämistä ja digitaalisten palvelujen koordinaattorien välisen rajatylittävän yhteistyönä parantamista, yhteisiä tutkimuksia ja komission väliintuloa koskevia pyyntöjä.

[3] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä).

Useat jäsenvaltiot ovat ilmaisseet huolensa ja epäilyksensä ehdotuksen 8 ja 9 artiklassa säädettyjen mekanismien soveltamisalasta ja tehokkuudesta. Useissa työryhmän kokouksissa pyrittiin selventämään edellytyksiä, joiden mukaisesti kansalliset oikeus- tai hallintoviranomaiset voivat antaa välityspalvelujen tarjoajalle määräyksiä, myös rajojen yli, puuttua laittomaan sisältöön tai antaa tiettyjä tietoja sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Komissio kuvaili tällaisten määräysten oikeudellisia vaikutuksia rajatylittävissä tapauksissa ja selitti ehdotettujen sääntöjen täytäntöönpanokelpoisuutta tässä yhteydessä. Jotkin jäsenvaltiot pyytävät kuitenkin edelleen lisäselvityksiä määräysten käytännön tason täytäntöönpanokelpoisuudesta rajatylittävissä tilanteissa ja niiden vaikutuksesta alkuperämaaperiaatteeseen.

Ehdotetun asetuksen täytäntöönpanoa varten perustettaisiin uusi valvontajärjestelmä, jossa vahvistettaisiin erilaiset valtuudet ja vaatimukset digitaalisten palvelujen koordinaattoreille ja toimivaltaisille viranomaisille, digitaalisten palvelujen koordinaattorien unionin tason verkostolle ("lautakunta") ja komissiolle. Kysymyksiä esitettiin myös monitasoisen valvontajärjestelmän käytännön toiminnasta sekä sen vaikutuksesta nykyiseen kansalliseen hallintorakenteeseen.

Työryhmä käsitteli myös kysymystä ehdotetun asetuksen tehokkaasta täytäntöönpanokelpoisuudesta suhteessa sellaisiin sääntöjä rakenteellisesti rikkoviin palveluntarjoajiin, joiden sijoittautumispaikka on unionin ulkopuolella ja jotka tarjoavat palvelujaan unionissa mutta eivät noudata ehdotetun asetuksen velvoitteita. Tästä asiasta on vielä keskusteltava tulevissa neuvotteluissa.

b) Sisällön moderointi

Jäsenvaltiot totesivat, että sisällön moderointi verkossa on tärkeää ja että hiljattain ehdotetuissa säännöissä on vältettävä perusoikeuksiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset. On tärkeää yhdenmukaistaa välityspalvelujen tarjoajien huolellisuusvelvoitteet ja vastuuvapautukset. Lisäksi jäsenvaltiot kannattivat laajalti uusia ilmoitus- ja toimintamenettelyjä ja käyttäjille suunnattuja muutoksenhakukeinoja sekä sitä, että ehdotetussa asetuksessa viitataan kansallisessa tai unionin lainsäädännössä määriteltyyn laittomaan sisältöön. Ne kannattivat myös ehdotuksen epäsymmetristä lähestymistapaa, jossa palveluntarjoajille asetetaan porrastettuja velvoitteita niiden koon ja palvelujen vaikutuksen mukaan.

Erittäin suurten verkkoalustojen osalta kannatettiin laajalti velvoitetta suorittaa merkittävien järjestelmäriskien arviointi (26 artikla). Lisäksi eräät jäsenvaltiot korostivat tarvetta vahvistaa perusoikeuksien ja erityisesti sananvapauden suojelua. Lisäksi eräät jäsenvaltiot tiedustelivat, ovatko suunnitellut toimenpiteet riittäviä disinformaation torjumiseksi.

Jäsenvaltiot kannattivat laajalti ehdotuksen 22 artiklassa esitetyn elinkeinonharjoittajan jäljitettävyyttä koskevan velvoitteen käyttöönottoa, ja jotkin niistä ehdottivat tämän velvoitteen soveltamisalan laajentamista siten, että se kattaisi myös muun tyyppiset välityspalvelujen tarjoajat ja koskisi myös mikro- ja pienyrityksiä.

Eräät jäsenvaltiot pyysivät selventämään kansallisten viranomaisten mahdollisuuksia antaa "sisällön piilossa pitämistä koskevia määräyksiä", jotka velvoittaisivat verkkoalustoja estämään laittomaksi todetun ja sen vuoksi poistetun sisällön uudelleen ilmestyminen. Jotkin jäsenvaltiot pitivät tätä erityisen tärkeänä väärennettyjen tai vaatimustenvastaisten tavaroiden torjunnassa verkossa toimivilla markkinapaikoilla.

c) Soveltamisala ja tavoite

Eräät jäsenvaltiot esittivät kysymyksiä ehdotuksen soveltamisalasta, erityisesti ehdotetun asetuksen ja voimassa olevan unionin lainsäädännön välisestä suhteesta. Tämän vuoksi komissio selitti, että ehdotetun asetuksen olisi toimittava horisontaalisena säädöksenä, jolla täydennetään olemassa olevia alakohtaisen lainsäädännön välineitä, jotka toimivat erityissäädöksinä (*lex specialis*). Lisäksi useimmat jäsenvaltiot suhtautuivat myönteisesti asetuksen ehdotettuun yhdenmukaistamistasoon, jonka oikeusperustana on SEUT 114 artikla. Oikeusvarmuuden parantamiseksi jäsenvaltiot pyysivät lisäselvennyksiä ehdotuksen kohdetta ja soveltamisalaa koskevasta 1 artiklasta. Jotkin jäsenvaltiot pyysivät myös lisäselvennyksiä ehdotettujen sääntöjen ja sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjen nykyisten poikkeusten välisestä vuorovaikutuksesta.

Kohtuuttomien rasitteiden välttämiseksi mikro- ja pienyritykset on jätetty ehdotetun asetuksen tiettyjen velvoitteiden soveltamisalan ulkopuolelle, joten tällaisten yritysten määritelmä perustuu suosituksen 2003/361/EY[4] liitteeseen. Eräät jäsenvaltiot pyysivät, että mikro- ja pienyritysten määritelmä mukautettaisiin digitaaliseen ympäristöön ja ettei se perustuisi pelkästään näiden yritysten kokoa ja liikevaihtoa koskeviin kriteereihin. Lisäksi tuotiin esiin huoli siitä, että tällä hetkellä ehdotettu mikro- ja pienyrityksiä koskeva poikkeus ei torjuisi laittoman sisällön levittämistä pienempien palveluntarjoajien kautta, minkä vuoksi jotkin jäsenvaltiot vaativat riskiperusteista lähestymistapaa.

[4] Komission suositus 2003/361/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

d) Muut seikat

Edellä esitetyn lisäksi jotkin jäsenvaltiot katsoivat, että seuraavista kysymyksistä olisi keskusteltava laajemmin ja/tai niitä olisi tarkasteltava uudelleen:

– ehdotuksen soveltamisalan mahdollinen laajentaminen;

– onko laittoman sisällön vastaisia vapaaehtoisia toimia koskeva lauseke (6 artikla) riittävä, jotta palveluntarjoaja voi toteuttaa merkityksellisiä toimia, ja tarvitaanko väärinkäytösten estämiseksi lisätakeita;

– luotettavien ilmoittajien aseman ulottaminen kaikkiin toimijoihin, jotka toimittavat ilmoituksia, osoittavat asiantuntemusta ja antavat laittomasta sisällöstä ilmoittaessaan paikkansapitäviä tietoja, ilman tarvetta edustaa yhteisiä etuja;

– palveluntarjoajien liikesalaisuuksien suojelu tietojen saatavuuden ja tutkinnan osalta;

– tuomioistuinten ulkopuolista riitojenratkaisumenettelyä koskevat säännökset, sen maksurakenne ja näiden säännösten yhdenmukaisuus asianomaisen voimassa olevan lainsäädännön kanssa;

– ehdotetun asetuksen soveltamispäivä.

11. Portugalin puheenjohtajakaudella on saatu aikaan merkittävää edistymistä, mutta perusteelliset keskustelut ehdotuksen sisällöstä jatkuvat kilpailukyky- ja kasvutyöryhmän tulevissa kokouksissa. Kun otetaan huomioon ehdotuksen monimutkaisuus, sen merkitys sisämarkkinoille ja turvallisemman ja luotettavan verkkoympäristön luomiselle sekä sen suhde muuhun unionin lainsäädäntöön, käsittelyä on jatkettava teknisellä tasolla ennen kuin neuvosto voi tehdä poliittisen päätöksen, johon tämä keskeiset poliittiset kysymykset määrittelevä selvitys antaa merkittävän panoksen.

12. Puheenjohtajavaltio katsoo, että tässä tilanneselvityksessä esitetään tasapuolinen yhteenveto ehdotuksen tarkastelun aikana esiin tulleista keskeisistä poliittisista kysymyksistä.

IV LOPUKSI

13. Neuvostoa (kilpailukyky) pyydetään panemaan merkille tämä puheenjohtajavaltion tilanneselvitys.